

Valdībā apstiprinātas pamatnostādnes latviešu valodas attīstībai un ilgspējai turpmākajiem septiņiem gadiem

Publicēts: 24.08.2021.

[Valsts valoda](#)

Otrdien, 2021. gada 24. augustā, Ministru kabinetā apstiprinātas Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātās Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam. Tas ir svarīgākais attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka valsts valodas politikā sasniedzamos mērķus un iezīmē īstenojamus uzdevumus turpmākajiem septiņiem gadiem.

"Šodien apstiprinātās Valsts valodas pamatnostādnes ir pirmais dokuments, kurā konkrēti un skaidri pateikts, kāda ir valsts valodas loma. Mums joprojām ir jārēķinās ar padomju okupācijas noteikumu sekām visu Latvijas iedzīvotāju dzīvēs, tāpēc latviešu valoda ir kopēja vērtība visiem Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no tautības, izcelsmes, dzimtās valodas, reliģijas un citiem apstākļiem," saka izglītības un zinātnes ministre Anita Muižniece, piebilstot: "Pamatnostādnes paceļ valodu un tās apguvi jaunā līmenī, ņemot vērā sabiedrībā aktuālus jautājumus. Ja iepriekšējās pamatnostādnēs akcents bija likts uz kvantitatīvajiem valodas apguves rādītājiem, tad tagad uzsvars ir uz kvalitāti un prasmes līmeņa paaugstināšanu. Protams, arī valodas jautājumos esam cieši saistīti ar pasaulē notiekošajiem procesiem, tādēļ runājam gan par valodas apguvi imigrantiem, gan par valodas lietojumu digitālajā vidē, tai skaitā, valodas apguvē un pētniecībā."

Pamatnostādnes izstrādātas, izvērtējot iepriekšējā periodā īstenotās pamatnostādnes, pamatojoties uz pētījumu datiem, kā arī konsultējoties ar ekspertiem un sabiedrības pārstāvjiem.

Valsts valodas politikas virsmērķis turpmākajiem 7 gadiem ir nodrošināt latviešu valodas kā vienīgās konstitucionāli noteiktās valsts valodas ilgspēju, tās lietojumu visās sabiedrības darbības jomās, sekmējot valodas izpēti un valodas resursu attīstību un digitalizāciju, stiprinot sabiedrības līdzdalību un individuālo atbildību valsts valodas politikas īstenošanā.

Atbilstoši Valsts valodas likumā norādītajam, šis virsmērķis realizējams, nodrošinot arī vēsturiskā latviešu valodas paveida – latgaliešu rakstu valodas – attīstību un lībiešu valodas kā vienīgās pirmiedzīvotāju (autohtonu) valodas Latvijā saglabāšanu.

Latviešu valodas kā valsts simbola un nacionālās identitātes pamatelementa nozīme ir īpaši uzsvēta gan Satversmē, gan augstākā līmeņa politikas plānošanas dokumentos. Lai arī valodas situācija pamatā atkarīga no daudziem ārējiem apstākļiem, to skaitā demogrāfiskajām tendencēm un valodas lietotāju lingvistiskās attieksmes, valsts pārvaldes rīcībā ir daudz politikas instrumentu, ar kuriem veicināt valodas attīstību un radīt priekšnoteikumus latviešu valodas ilgtspējai.

Kopēja valoda veido vienotu pasaules redzējumu, kas nepieciešams, lai demokrātiskā sabiedrībā pieņemtu lēmumus un savstarpēji sadarbotos. Valsts valodas statusa pastāvības apziņa ir priekšnoteikums saliedētai sabiedrībai un labi funkcionējošai demokrātijai, kas nepastāv pati par sevi, bet tā jāveido diendienā.

Nākamajos septiņos gados svarīgi ir attīstīt sabiedrības iesaistes un informēšanas, valodas politikas popularizēšanas virzienu. Latviešu valodas prasmes un lietojuma nostiprināšanās visā Latvijā nenotiek vienmērīgi, vērojamas arī reģionālās atšķirības. Iezīmējas pārmaiņas svešvalodu pozīcijās, īpaši jaunākajā paaudzē krievu valodas loma mazinās un strauji pieaug angļu valodas lietojums.

Turpmākajos septiņos gados plānots sasniegt šādus valsts valodas politikas rezultātus:

- zinātniskā izcilība un ilgtspēja latviešu valodas un lībiešu valodas pētniecībā;
- latviešu valodas apguves un pilnveides iespēju daudzveidība;
- latviešu valodas lietojuma vides paplašināšanās.

Mērķtiecīga rīcība valsts valodas nostiprināšanā būtiski palielinās laikā, kad latviešu valodai jāsaskaras ar digitālās vides, mākslīgā intelekta un citiem globalizācijas izaicinājumiem. Būtiski ir veicināt jauniešu interesi par savu dzimto valodu, tās dziļāku iepazīšanu un mūsdienīgu apguvi. Ir svarīgi, lai valodas politika ir vērsta uz sabiedrības līdziesaisti, mūsdienīgām, jaunatni uzrunājošām aktivitātēm un tehnoloģijām. Ir mērķtiecīgi jāizmanto digitālie rīki terminoloģijas, vietvārdu, datus balstītu pētījumu un latviešu valodas mācību nodrošināšanai.

Svarīga ir latviešu valodas digitālo resursu attīstība un zinātniskais darbs valodas izpētē. To nodrošinās pētījumu projekti valsts pētījumu programmā "Letonika latviskas un eiropiskas sabiedrības attīstībai" un pasākumi korpuslingvistikas prasmju attīstīšanai dažādām mērķa grupām, lai latviešu valodas resursus varētu pilnvērtīgi izmantot gan Latvijā, gan visā pasaulē.

Lai sasniegtu pamatnostādnes plānotos mērķus un rezultātus, ministrija ir izstrādājusi pamatnostādņu īstenošanas plāna 2021.–2023. gadam projektu, kas 19. augustā izsludināts [Valsts sekretāru sanāksmē](#). Plānā iekļauti īstenojamie pasākumi trijos valsts valodas politikas rīcības virzienos: attīstība un drošumspēja; resursi un ilgtspēja; sabiedrības līdzdalība un atbildība.

Šodien valdībā apstiprinātās [Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam](#) pieejamas MK tīmekļvietnē.

<https://www.izm.gov.lv/lv/jaunums/valdiba-apstiprinatas-pamatnostadnes-latviesu-valodas-attistibai-un-ilgtspējai-turpmakajiem-septiniem-gadiem>